Re: Visiting Rockefeller

חנן אבו חוסין, לאה אביטל, יונתן אופק, ביאנקה אשל גרשוני, איילת בן דור והילה לביב, איתן בן משה, אמנון בן עמי, עדי ברנדה, גיא גולדשטין, שרון גלזברג, ליאור ווטרמן, הינדה וויס, גאי זגורסקי, הילה טוני נבוק, ראובן ישראל, יוחאי מטוס, אורי ניר, אבי סבח, ניר עברון, שי עיד אלוני, אלי פטל, טל פרנק, דניאל קיצ'לס, אלונה רודה

מוזיאון רוקפלר לארכאולוגיה, מוזיאון ישראל, ירושלים

2013 – 2012

מוזיאון רוקפלר לארכאולוגיה הוא חזיון מזמן אחר. כאשר נבנה בשנות ה-30 על ידי אוסטין סנט בארב הריסון בשביל שלטונות המנדט הבריטי, ייצג המבנה את פסגת הטכנולוגיה דאז בשיטות בניה ובחומרים. המבנה, אשר היה הראשון שנבנה בארץ מתוך מטרה לשמש כמוזיאון, הוא התגלמות השאיפה של המנדט לייבא תרבות וערכים מערביים וקוסמופוליטיים לחלק זה של המזרח התיכון. המידה שבה הצליחו במשימתם, ומידת התוקף של משימה שכזו עודן פתוחות לדיון. משנת פתיחתו ב-1935 ועד 1948 היה מוזיאון רוקפלר תחת שליטה בריטית, מ-1948 ועד 1967 היה תחת שלטון ירדני וב-1967 עם כיבוש מזרח העיר עבר לידיים ישראליות.

התערוכה Re: Visiting Rockefeller מהווה ניסיון ראשון מסוגו להציג תערוכה של אמנות עכשווית לאורך כל חללי התצוגה של המוזיאון בצד המוצגים הארכאולוגיים המקוריים. הבחירה במוזיאון איננה מקרית. בשל טבעו של המקום, המיקום שלו במזרח ירושלים והעובדה שכמעט ולא השתנה מאז שנפתח, מהווה מוזיאון רוקפלר נקודת מפגש בין אוצרות ארכאולוגיים לבין תהפוכות ההיסטוריה ובין חזונות של אוטופיה לבין שברונם על חופי המציאות. תערוכה זו מהווה ניסיון לייצר תגובה למקום המורכב המרובד הזה, תגובה לחוויית הביקור במבנה, לחפצים אשר מוצגים בו ולמציאות בה הוא מתקיים, התערוכה היא פרי יוזמה של מנופים ונעשתה בשיתוף מוזיאון ישראל.

בבואנו להציג תערוכה של אמנות עכשווית בחלל של מוזיאון לארכאולוגיה ניסינו לייצר מפגש אשר יזין בצורה הדדית הן את המוצגים הארכאולוגיים והן את יצירות האמנות העכשוויות. אנו מזמינים את קהל המבקרים לא להפריד בין תערוכת האמנות שמוצגת במקום לבין המוצגים הארכאולוגיים. השניים אמורים להחוות במקביל כאשר האמנות מקבלת הזדמנות להתקיים ביחס אל משהו, לנעוץ שיניים בסביבה שהיא מעבר לחלל המרוקן והניטרלי שבו היא בד"כ מוצגת ואולי לקבל קונטקסט רחב יותר לעשייה העכשווית. המוצגים הארכאולוגיים מצדם, זוכים לנקודת התייחסות אשר מקורה בעולם ובינם לבין הפונקציה המקורית אשר למענה נוצרו. נקודות התייחסות אלו, כך אנו מקווים, יוכלו להאיר ביתר חדות את קווי הדמיון והשוני בין העולמות שהיו לעולם שלנו. יש הרבה במשותף בין אמנות, ובמיוחד בין אמנות עכשווית להבין ארכאולוגיה. שני התחומים משלבים בין האהבה, או המחויבות הבסיסית לאובייקט ולחומר לבין המשמעויות הרבות שנגזרות מתוך אותו אובייקט. גם הארכאולוגיה וגם האמנות מקפלות בתוכן תחומים רבים אחרים כגון היסטוריה, פילוסופיה, אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה ועוד, שלא לומר כלום על המדעים המדויקים הנדרשים בתחומי השימור והרסטורציה

המשיקים. ההגדרה "פאונד אובג'קט" או בעברית - אובייקט מצוי, יכולה להיות מוכלת על כל טווח הממצאים הארכאולוגיים שהרי עניינה של ארכאולוגיה הוא בלמצוא חפצים. דימיון רב בין התחומים קיים גם בדגש המועצם ששני תחומים אלה שמים על חפצים והאופן המקודש שהבו הם נשמרים ומוצגים. פרט זה אינו מפליא אם חושבים על כך שהתצוגה הארכאולוגית בצורתה המודרנית מקורה במאה ה-19 ובהרגלי תצוגה שהושאלו מתחומים אחרים.

מימד הזמן הוא בעל חשיבות עליונה באמנות עכשווית, לאחרונה, עם התחזקות הקשר בין אמנות ואופנה מקבלת יצירה אמנותית תוקף מעצם היותה עכשווית, זוהי האמנות של היום, והאמנות של אתמול היא פחות רלוונטית. תפיסת עולם זו מאפיינת את התרבות העכשווית גם בתחומים אחרים. מה קורה אם כן במפגש בין הקיום הכל כך זמני שלנו לעל-זמניות של מרחב הארכאולוגי בו חפצים צוברים משמעות וחשיבות בהתאם לגילם? נדמה כי מי שעוסק בארכאולוגיה לא יכול שלא להרהר בסוף הממשמש ובא כאשר הוא נתקל בכלייתם של אנשים, תרבויות, ואפילו עמים שלמים. חורבן והרס הם כוחות מרכזיים בארכאולוגיה שכן היא עוסקת במה שהיה ונהרס, לא במה שהיה ועודנו. אולי יש מה ללמוד מהארכאולוגיה אשר אל מול ההרס והחורבן הקפריזי של הזמן, הטבע ומלחמות האדם מציעה במיטבה סבלנות, הרכבה מחדש וניסיונות להבין את שהתרחש. שלושה מעגלים של זרות ואחרות ליוו אתנו במהלך מחשבות שלנו. הזרות הבסיסית של המבנה הבריטי המונומנטלי ביחס לעיר מסביבו, הזרות שלנו כמבקרים ישראלים במבנה אשר נמצא במזרח ירושלים, אשר למרות היותו רשמית חלק ממוזיאון ישראל, אינו נתפס כאתר תיירות מוכר בקרב מרבית הציבור הישראלי. ולבסוף הזרות הבסיסית שלנו כאוצרים ואמנים שעיסוקם הוא אמנות עכשווית בתוך סביבה של ארכאולוגיה. לקחנו על עצמנו, והצבנו לאמנים שבחרנו לעבוד איתם בתערוכה, אתגר - לראות האם אמנות העכשווית מסוגלת לומר דבר מה ביחס לאוצרות העבר, ביחס לנושא הארכאולוגיה בירושלים וביחס למבנה המוזיאון וההיסטוריה שלו. אנו מזמינים אתכם לבקר במוזיאון רוקפלר מחדש והפעם בליווי האמנים מהם ביקשנו להגיב יחד איתנו למקום ייחודי, מורכב ומרהיב זה.